

er imidlertid ikke afgørende i Forhold til moderne Renteteoris Forskel fra den klassiske. Den moderne Teori fører til, at Seddelbanken gennem sin Indflydelse paa de private Banker og Publikums Likviditet *de facto* kommer til at bestemme Rentefodens Højde. Den rigelige Likviditet, som Besættelsen har skabt i Norge, muliggør i Virkeligheden en lavere Rentefod end den nuværende, og med en Fastholdelse af Nutidens Reguleringssystem kan man kun forvente Likviditeten opretholdt, saaledes at Rentefoden paa lang Sigt i Arbejder og Bondes Interesse bliver lav. Vogt opfatter det saaledes, at »Pengemonopolet« paa denne Maade er brudt, men indrømmer, at de nuværende Restriktioner maa bevares eller afløses af andre, hvis den lave Rentefod skal opretholdes uden Inflation.

Over for dette Diskussionsindlæg — for andet giver Forfatteren det ikke ud for — har man Lyst til at stille to Spørgsmaal. Er den norske Prisregulering helt vandtæt, saa man er sikker paa, at den brede Befolkning ikke taber lige saa meget ved den moderate Inflation, som den vinder ved den lave Rente? Erling Petersens Indføjelse af den sorte Børs i Pengelæren tyder ikke derpaa. Hvis Reguleringerne skal gøres endnu mere effektive, medfører de saa ikke endnu flere Ulemper ogsaa for dem, af Hensyn til hvilke man opretholder den lave Rente? — Om Konklusionen kan man have forskellig Mening, men der vil sikkert være Enighed om, at Vogts lille Bog er et frisk og velskrevet Indlæg i Debatten om Rentepolitikken, der er lige saa aktuelt her i Landet som i Norge.

Niels Banke.

Aksel H. Pedersen: Byggeriets retslige og økonomiske Organisation. Gyldendal. Kbh. 1946. 311 Sider. 18 Kr.

Bogen er ikke en videnskabelig Afhandling, men henvender sig til Bygherrer, Arkitekter, Sagførere, Entreprenører, Haandværkere, Leverandører, Bankfolk m. v., og for denne Kreds af Praktikere vil Bogen utvivlsomt blive af betydelig Værdi.

Efter en kort Gennemgang af Byggeriets Udvikling gennem de sidste Aarhundreder, herunder Omtale af Byggekrisen i 1908, Straamandsvæsenet og de forskellige andre Former

for Byggesvindler, følger en Række Kapitler, der behandler de vigtigste Sider af Byggeriet ud fra saavel økonomiske som juridiske Synspunkter. For en Økonom maa de mest interessante Kapitler være dem, der omhandler Byggeriets Finansieringsplan og Fordelingsplan.

Finansieringsplanen definerer Forfatteren som en specificeret Oversigt over: 1. Anskaffelsessummen, 2. Finansieringen samt 3. En paa Grundlag heraf udarbejdet Rentabilitetsberegning.

Man maa være enig med Forfatteren i, at det er af stor Betydning, at alle, der har med Byggeri at gøre, med Omhu udarbejder en detailleret Finansieringsplan forinden Byggeriets Iværksættelse. For den, der vil bygge sig en Villa, er det vigtigt forinden at vide, hvad han kommer til at »sidde for«, og for den, der bygger erhvervsmæssigt, er det naturligvis af stor Betydning, at der er Sikkerhed for, at Byggeriet er rentabelt, og at Byggeriet gennemføres rationelt og økonomisk.

Den udførlige Tilrettelæggelse af Byggeriet — som Finansieringsplanen er Udtryk for — vil under Byggeriets Udførelse gøre det muligt for Bygherren omgaaende at træffe sine Dispositioner over for uforudsete Hændelser, saa at han til Stadighed kan føle sig paa sikker Grund. Særlig nødvendigt med en udførlig Plan vil det være i de Tilfælde, hvor Bygherren er uerfaren eller arbejder med ringe Egenkapital, og hvor hans Økonomi derfor paa afgørende Maade er afhængig af, om hans Forkalkulation er rigtig. I denne Forbindelse maa ogsaa fremhæves, at det for den kapitalsvage Bygherre er særlig ønskeligt at kunne fremlægge en godt gennemarbejdet Finansieringsplan for sine Entreprenører, da disse ellers ved Afgivelsen af deres Tilbud maa tage større Hensyn til den Risiko, det rummer at arbejde for en kapitalsvag Bygherre.

I sin Gennemgang af Finansieringsplanens enkelte Bestanddele, som dels foretages i et selvstændigt Kapitel og dels i Tilslutning til Behandlingen af andre Emner (Byggegrunden, Grundprioritet, Byggelaan m. v.) fremsætter Forfatteren forskellige Synspunkter, som kan give Anledning til Diskussion. Eksempelvis udtales Side 131:

»I Perioder, hvor Konjunkturerne er nedad-

er imidlertid ikke afgørende i Forhold til moderne Renteteoris Forskel fra den klassiske. Den moderne Teori fører til, at Seddelbanken gennem sin Indflydelse paa de private Banker og Publikums Likviditet *de facto* kommer til at bestemme Rentefodens Højde. Den rigelige Likviditet, som Besættelsen har skabt i Norge, muliggør i Virkeligheden en lavere Rentefod end den nuværende, og med en Fastholdelse af Nutidens Reguleringssystem kan man kun forvente Likviditeten opretholdt, saaledes at Rentefoden paa lang Sigt i Arbejder og Bondes Interesse bliver lav. Vogt opfatter det saaledes, at »Pengemonopolet« paa denne Maade er brudt, men indrømmer, at de nuværende Restriktioner maa bevares eller afløses af andre, hvis den lave Rentefod skal opretholdes uden Inflation.

Over for dette Diskussionsindlæg — for andet giver Forfatteren det ikke ud for — har man Lyst til at stille to Spørgsmaal. Er den norske Prisregulering helt vandtæt, saa man er sikker paa, at den brede Befolkning ikke taber lige saa meget ved den moderate Inflation, som den vinder ved den lave Rente? Erling Petersens Indføjelse af den sorte Børs i Pengelæren tyder ikke derpaa. Hvis Reguleringerne skal gøres endnu mere effektive, medfører de saa ikke endnu flere Ulemper ogsaa for dem, af Hensyn til hvilke man opretholder den lave Rente? — Om Konklusionen kan man have forskellig Mening, men der vil sikkert være Enighed om, at Vogts lille Bog er et frisk og velskrevet Indlæg i Debatten om Rentepolitikken, der er lige saa aktuelt her i Landet som i Norge.

Niels Banke.

Aksel H. Pedersen: Byggeriets retslige og økonomiske Organisation. Gyldendal. Kbh. 1946. 311 Sider. 18 Kr.

Bogen er ikke en videnskabelig Afhandling, men henvender sig til Bygherrer, Arkitekter, Sagførere, Entreprenører, Haandværkere, Leverandører, Bankfolk m. v., og for denne Kreds af Praktikere vil Bogen utvivlsomt blive af betydelig Værdi.

Efter en kort Gennemgang af Byggeriets Udvikling gennem de sidste Aarhundreder, herunder Omtale af Byggekrisen i 1908, Straamandsvæsenet og de forskellige andre Former

for Byggesvindler, følger en Række Kapitler, der behandler de vigtigste Sider af Byggeriet ud fra saavel økonomiske som juridiske Synspunkter. For en Økonom maa de mest interessante Kapitler være dem, der omhandler Byggeriets Finansieringsplan og Fordelingsplan.

Finansieringsplanen definerer Forfatteren som en specificeret Oversigt over: 1. Anskaffelsessummen, 2. Finansieringen samt 3. En paa Grundlag heraf udarbejdet Rentabilitetsberegning.

Man maa være enig med Forfatteren i, at det er af stor Betydning, at alle, der har med Byggeri at gøre, med Omhu udarbejder en detailleret Finansieringsplan forinden Byggeriets Iværksættelse. For den, der vil bygge sig en Villa, er det vigtigt forinden at vide, hvad han kommer til at »sidde for«, og for den, der bygger erhvervsmæssigt, er det naturligvis af stor Betydning, at der er Sikkerhed for, at Byggeriet er rentabelt, og at Byggeriet gennemføres rationelt og økonomisk.

Den udførlige Tilrettelæggelse af Byggeriet — som Finansieringsplanen er Udtryk for — vil under Byggeriets Udførelse gøre det muligt for Bygherren omgaaende at træffe sine Dispositioner over for uforudsete Hændelser, saa at han til Stadighed kan føle sig paa sikker Grund. Særlig nødvendigt med en udførlig Plan vil det være i de Tilfælde, hvor Bygherren er uerfaren eller arbejder med ringe Egenkapital, og hvor hans Økonomi derfor paa afgørende Maade er afhængig af, om hans Forkalkulation er rigtig. I denne Forbindelse maa ogsaa fremhæves, at det for den kapitalsvage Bygherre er særlig ønskeligt at kunne fremlægge en godt gennemarbejdet Finansieringsplan for sine Entreprenører, da disse ellers ved Afgivelsen af deres Tilbud maa tage større Hensyn til den Risiko, det rummer at arbejde for en kapitalsvag Bygherre.

I sin Gennemgang af Finansieringsplanens enkelte Bestanddele, som dels foretages i et selvstændigt Kapitel og dels i Tilslutning til Behandlingen af andre Emner (Byggegrunden, Grundprioritet, Byggelaan m. v.) fremsætter Forfatteren forskellige Synspunkter, som kan give Anledning til Diskussion. Eksempelvis udtales Side 131:

»I Perioder, hvor Konjunkturerne er nedad-

gaaende, og Kurserne er vigende, har Bygherrene som Regel Interesse af at afvente Bedring i Kursniveauet. Det forøgede Kurstab medfører en Forøgelse af Anskaffelsessummen, og hvis Bygherren er et Haandværkerkonsortium, forringes Entreprenørernes Dækningsprocent.»

Til Grund for denne Betragtning maa ligge den Opfattelse, at Bygherren i visse Tilfælde bør spekulere i en Kursgevinst. Jeg tror, at dette er urigtigt. Hensigten med Bestemmelserne om forskudsvis Udbetaling af Kredit- og Hypotekforeningslaan er jo netop at eliminere Kursrisikoen, og hvornaar kan en Bygherre have begrundet Formodning om, at Kurserne vil stige i den Tid, det tager for ham at gennemføre sit Byggeri? Under alle Omstændigheder bør en saadan eventuel Kursgevinst ikke indgaa i Finansieringsplanen, og kun den kapitalstærke Bygherre kan tillade sig at tage den Risiko, det er ikke at benytte Muligheden for forskudsvis Prioritering.

Ved Fordelingsplanen forstaas en Opstilling over samtlige Entreprisesummer og andre Udgifter vedrørende et Byggeforetagende, der angiver, i hvor mange Rater og med hvilke Beløb disse udbetales paa Byggeriets forskellige Stadier. Fordelingsplanens Formaal er at fyldestgøre Entreprenørerne forholdsmæssigt dels efter det præsterede Arbejde og dels saaledes, at Entreprenørerne opnaar samme procentvise Dækning af deres Entreprisesummer henholdsvis af de foreliggende kontante Byggemidler og af de endelige Byggemidler (Prioritetslaan m. v.).

Ved saaledes paa Forhaand i Detailler at fastlægge, i hvilket Tempo og med hvilke Beløb de forskellige Deltagere i Byggeriet skal fyldestgøres, opnaas det, at Risikoen fordeles, saa man undgaar, at Smerten ved et uheldigt Forløb — der eventuelt slaar Bygherren i Stykker — kommer til at ramme en enkelte Entreprenør uforholdsmæssigt haardt. I denne Forbindelse maa erindres, at jo bedre det lykkes at gennemføre en ligelig Fordelingsplan, i jo højere Grad vil samtlige implicerede være interesseret i at søge et uheldigt Byggeri afviklet paa den for alle Parter lempeligste Maade. Egeninteressen vil falde sammen med den fælles Interesse.

Under Behandling af Fordelingsplanen og

Finansieringsplanen gør Forfatteren sig gentagne Gange til Talsmand for den størst mulige Offentlighed omkring Byggeriet, og under de Vilkaar Byggeriet gennemføres i Dag, og hvor der ofte paa Grundlag af en beskedent Egenkapital arbejdes med store Værdier, kan der ikke være Tvivl om, at det er i alles — og i Samfundets — Interesse, at det Byggeri, der sættes i Gang, hviler paa et sundt Grundlag. Et vigtigt Middel til at sikre dette er, at der gives samtlige Deltagere Mulighed for at blive bekendt med Byggeriets Økonomi.

Ved sin Gennemgang af de forskellige Emner har Forfatteren bestræbt sig paa at give klare Definitioner af de forskellige Begreber, og med den ofte uklare Sprogbrug, der anvendes, hvor Talen er om Byggeri, er det en værdifuld Side af Bogen, at der er gjort et Arbejde for Udbredelse af en fast Terminologi.

Af stor praktisk Værdi er det, at Bogen indeholder en Række Eksempler, og at den i talrige Fodnoter henviser til Litteratur, hvor de paagældende Emner er udførligere behandlet.

Poul Dahlgaard.

Maurice Dobb : Sovjets Planøkonomi i Krig og Fred. Frit Forlag A/S. København 1946. 149 Sider. Pris 4,50 Kr.

Interessen for russisk Samfundsøkonomi synes at følge en vis Rytme. Der kan allerede nu nævnes tre Toppe: Krigskommunismens første Aar omkring 1920, Femaarsplanens første Aar omkring 1930, og nu paa ny efter den anden Verdenskrigs Afslutning. Indimellem har der været nogenlunde Stilhed om Emnet, og det er karakteristisk, at den teoretiske Debat om Prisdannelsen i et socialistisk Samfund, der førtes rundt om i Tidsskrifterne i 1930'erne, fortrinsvis bevægede sig i luftige Fantasiriger og kun i ringe Grad var inspireret af Erfaringerne fra Rusland.

Interessekulminationerne omkring 1920 og 1930 havde det tilfælles, at Sovjetøkonomien paa hvert af disse Tidspunkter forlod hævdevundne økonomiske Principper og begav sig ind i ikke tidligere prøvede Eksperimenter. Den Interessebølge, der nu er opstaaet, kan ikke paa samme Maade henføres til iøjnefaldende Nydannelser inden for den russiske Økonomi. Den hidrører fra den enkle Kends-